

ETICKÝ KODEX ASOCIACE DRAMATERAPEUTŮ ČESKÉ REPUBLIKY (ADCR)

Preambule

Etický kodex byl vytvořen na přelomu let 2008 a 2009 přípravným výborem ADCR jako soubor směrnic a ukazatelů, které mají lépe definovat způsob, jakým by se měl dramaterapeut pohybovat ve svém oboru tak, aby jeho dramaterapeutická činnost byla co největším přínosem pro všechny účastníky v terapeutickém, vzdělávacím a výzkumném procesu a v širší perspektivě pro celou společnost.

Etický kodex ADCR je provázán s dalšími dokumenty ADCR, zejména Stanovami a Standardy.

Tak jako standardy ADCR se zabývají především definicí základních okruhů, východisek a cílů dramaterapeuta, aby určily jeho specifické postavení mezi ostatními druhy a styly terapie, etický kodex se zaměřuje na vnitřní principy jednání dramaterapeuta jako osoby: poukazuje na jeho odpovědnosti a připomíná hranice, jejichž překročení by jej mohlo přivést do konfliktu s dramaterapeutickou obcí ADCR, ale také sama se sebou.

Etický kodex ADCR je podřazen platným zákonům České republiky.

Etický kodex ADCR je strukturován v těchto článcích:

1. Profesionální odpovědnost dramaterapeuta
2. Způsobilost k výkonu dramaterapie
3. Pravidla důvěrnosti a ochrany dat
4. Informovaný souhlas
5. Profesionální vztahy
6. Principy výuky a lektorství
7. Princip fyzického kontaktu, hraní rolí a dalších dramaterapeutických aktivit
8. Etika výzkumu
9. Finanční vyrovnání
10. Soukromá praxe dramaterapie

Článek 1: Profesionální odpovědnost

Dramaterapeut přijímá odpovědnost za své působení v klinické práci, výuce, supervizi, a výzkumu, a je ve shodě s etickými standardy a platnými zákony.

- (a) Dramaterapeut nečiní vědomě veřejná prohlášení, která jsou klamná.
- (b) Dramaterapeut je povinen podat zprávu o takovém jednání jiného dramaterapeuta, které vedlo nebo vede k poškození klienta nebo organizace a nestačí neformální řešení.
- (c) Rozhodne-li příslušný orgán ADCR o dalším etickém šetření, dramaterapeut se zavazuje v tomto šetření spolupracovat.
- (d) Dramaterapeut respektuje právo klientů svobodně rozhodovat a pomáhá jim pochopit důsledky takových rozhodnutí.
- (e) Dramaterapeut informuje klienty o kompetencích a odpovědnosti obou stran v rámci terapeutického vztahu. Profesionální odpovědností dramaterapeuta je po celou dobu trvání terapeutického vztahu udržet jasné hranice rolí.
- (f) Je-li klient nezletilý nebo nezpůsobilý právním úkonům, poskytuje terapeut veškeré informace, potřebné v rámci terapeutické dohody, rodiči nebo zákonnému zástupci, popř. rodič nebo zákonný zástupce terapeutovi, pokud to není zákonem ustanoveno jinak.. Dramaterapeut zároveň učiní všechna opatření potřebná pro zachování důvěrnosti svého terapeutického vztahu s nezletilým klientem a vyvaruje se poskytnutí takové informace, která by ze strany rodiče nebo zákonného zástupce mohla negativně ovlivnit průběh léčby. Všechna tato opatření jsou činěna s vědomím klienta.
- (g) Dramaterapeut respektuje zakázku a kontrakt uzavřený s klientem. Neprodukuje terapii nad rámec potřeb a možností klienta. Terapii ukončí tehdy, když klient dosáhl daných cílů a plánů a další dramaterapeutické služby už nejsou pro klienta náležitě prospěšné.

Článek 2: Způsobilost k výkonu dramaterapie

Odbornou praxi dramaterapie vykonává pouze dramaterapeut s odpovídajícím vzděláním, výcvikem a zkušenostmi, které odpovídají profesním standardům práce v oblasti dramaterapie.

- (a) Dramaterapeut vykonává svoji dramaterapeutickou praxi v souladu s odbornými standardy dramaterapie.
- (b) Dramaterapeut svojí činnost provozuje v rámci řádně osvojeného vzdělání, kurzů a výcviku a neprovozuje nesprávné či zavádějící postupy.
- (c) Dramaterapeut svou činnost a profesní způsobilost vykazuje pouze na základě dokumentů, které jsou řádně akreditovány příslušnými institucemi.
- (d) Dramaterapeut činí taková opatření, která jej chrání před osobním selháním v praxi, a to zejména formou individuální psychoterapie a supervize.
- (e) Dramaterapeut, který se ocitne v situaci dočasné nebo omezené způsobilosti, či nezpůsobilosti k vykonávání dramaterapeutické praxe, učiní vhodné kroky (např. odborné konzultace) k tomu, aby nejlépe zhodnotil, není-li vhodné svou praxi omezit, popřípadě pozastavit.
- (f) Dramaterapeut si aktivně zachovává vysoký standard odborné kompetence a způsobilosti, sleduje klinický výzkum a pokračuje v rozvoji svých profesních dovedností.

Článek 3: Pravidla důvěrnosti a ochrany dat

Odpovědností dramaterapeuta je zabezpečit důvěrnost terapeutického vztahu. Zároveň postupuje v souladu se Zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Ve výjimečných případech je zpřístupnění informací na místě, zejména pokud by jejich znepřístupnění mohlo vážně ohrozit zdraví a bezpečnost klienta nebo další osoby. To platí i v případech, na které se ze zákona vztahuje ohlašovací povinnost.

- (a) Dramaterapeut respektuje a zachovává důvěrnost při výkonu praxe, supervizi, výuce a výzkumu.
- (b) Důvěrné informace uvolňuje pouze s informovaným souhlasem klienta nebo jeho zákonného zástupce.
- (c) Pouze s informovaným souhlasem klienta nebo jeho zákonného zástupce používá data v publikační činnosti či psané a slovní prezentaci.
- (d) Dramaterapeut dodržuje přísná opatření k ochraně důvěrných informací o klientovi, odpovídá za jejich umístění na zajištěném místě a umožní jejich zpřístupnění pouze dle příslušného zákona.

Článek 4: Informovanost

Dramaterapeut je odpovědný za řádné informování klientů, studentů, účastníků výzkumu po celou dobu terapie, supervize a výzkumného procesu.

Tato informovanost se týká zejména: cílů, technik, metod, terapeutických postupů, stanovení hranic a případných rizik.

- (a) Dramaterapeut dbá na průhlednost a čistotu terapeutického vztahu.
- (b) Dramaterapeut zajistí informovaný souhlas klienta či jeho zástupce, je-li zřejmé, že kognitivní či smyslový deficit neumožní klientovi samému jeho vyjádření.
- (c) Dramaterapeut používá takový způsob vyjadřování, který vede k porozumění u daného klienta či jeho zástupce.

- (d) Dramaterapeut informuje při zahájení terapie o účelu, cíli, technikách, hranicích a době trvání terapie tak, aby byl klient dostatečně informován a mohl se tím terapie zúčastnit.
- (e) Dramaterapeut získává souhlas klienta či jeho zástupce před nahráváním zvukového nebo natáčením obrazového materiálu.
- (f) Dramaterapeut se ujistí, že klient jasně porozuměl všem podmínkám terapie, zejména souvisejícím poplatkům, záznamu, terapeutickému plánu a pravidlům důvěrnosti.

Článek 5: Profesionální vztahy

Dramaterapeut *respektuje jedinečnost každého člověka* bez ohledu na jeho původ, etnickou příslušnost, rasu či barvu pleti, mateřský jazyk, věk, pohlaví, rodinný stav, zdravotní stav, sexuální orientaci, ekonomickou situaci, náboženské a politické přesvědčení a bez ohledu na to, jak se podílí na životě celé společnosti.

- (a) Dramaterapeut se v souvislosti s výkonem dramaterapeutických aktivit zdržuje projevů sexuálního obtěžování, fyzické nadřazenosti a verbálního a neverbálního chování, které by svou podstatou sexuální bylo.
- (b) Dramaterapeut nevstupuje do sexuálního vztahu se svými klienty, studenty, praktikanty, supervidovanými a účastníky výzkumu.
- (c) Dramaterapeut se vyvaruje paralelních vztahů s klientem. Použije všechny vhodné nástroje k tomu, aby zajistil, že jeho odborný úsudek nebude omezen nebo oslaben, zejména informovaný souhlas, konzultace, supervize a dokumentace.
- (d) Dramaterapeut poskytuje odborné služby klientovi, který je v terapeutické léčbě u jiného odborníka pouze po vzájemné dohodě s klientem a po zvědomění a vyjasnění tohoto jednání. Upozorní klienta na obtíže a rizika spojená s tímto jednáním. Případně, vždy však s vědomím klienta, kontaktuje dotyčného odborníka.
- (e) Dramaterapeut postupuje zvlášť obezřetně při uveřejňování svých odborných doporučení a názorů prostřednictvím odborných posudků nebo jiných forem veřejného prohlášení.
- (f) Dramaterapeut respektuje práci kolegů, uvádí jejich citace, závěry z výzkumů, ve svých pracích vědomě neuvádí chybné či zavádějící formulace.

Článek 6: Principy výuky, lektorování a supervize.

Dramaterapeuté jsou ve své výukové činnosti zavázáni standardy ADCR a Etickým kodexem ADCR.

- (a) Dramaterapeut se řídí etickými standardy své profese a seznámí studenty nebo supervidované s jejich odpovědností.
- (b) Dramaterapeut poskytuje řádný výcvik, a vyučuje teorii a techniky, v souladu s odbornými požadavky odborných standardů ADCR, nebo odpovídá dalším cílům programu vzdělávání.
- (c) Dramaterapeut v průběhu školicí činnosti poskytuje aktuální, přesné a úplné informace, zejména: popis cílů, obsah kursu, rozvrh, poplatky a veškerá kritéria, která musí být naplněna k úspěšnému dokončení programu.

- (d) Dramaterapeut definuje a udržuje příslušné odborné, sociální a etické hranice ve vztahu se studenty a supervidovanými.
- (e) Součástí spolupráce s dobrovolníky je intervize, tj. setkání dramaterapeuta a dobrovolníků za účelem sdílení odborné problematiky v průběhu dramaterapeutické práce s klienty.
- (f) Dramaterapeut poskytuje studentům příslušnou zpětnou vazbu v rámci profesionálního vztahu.
- (g) Dramaterapeut nevstupuje do paralelních terapeutických vztahů se svými studenty a supervidovanými. V případě potřeby je odkazuje na další odborníky.

Článek 7: Princip fyzického kontaktu, hraní rolí a dalších aktivit v dramaterapii

Dramaterapeut je odpovědný za kvalifikované užívání dramaterapeutických metod a technik. Udržuje vysokou odbornou úroveň své práce, která se vždy odkazuje na konkrétní terapeutické cíle, bezpečnost a nejlepší zájem klienta.

- (a) Dramaterapeut používá fyzický kontakt v kontextu terapeutického cíle s individuálním obsahem, a to bezpečným a respektujícím způsobem.
- (b) Dramaterapeut si nevynucuje fyzický kontakt klienta a dá klientovi prostor odmítnout fyzický kontakt v jakékoli fázi sezení.
- (c) Při používání fyzického kontaktu, hraní rolí a dalších dramaterapeutických technik v kontextu dramaterapeutického sezení udržuje dramaterapeut profesionální hranice.

Článek 8: Etika výzkumu

Výzkumní pracovníci v oblasti dramaterapie (dále jen výzkumník) respektují důstojnost a prospěch účastníků výzkumu.

- (a) Výzkum musí být legální, čestný, pravdivý a v nejvyšší možné míře objektivní a bude veden v souladu s odpovídajícími vědeckými zásadami
- (b) Výzkumník konzultuje jakékoli případné etické otázky související s výzkumem s odborníkem, který se výzkumu přímo neúčastní.
- (c) Výzkumník informuje účastníky výzkumu o všech aspektech výzkumu, podnikne všechny kroky k tomu, aby byl zajištěn informovaný souhlas i u hospitalizovaných účastníků s omezeným porozuměním a možností komunikace.
- (d) Výzkumník respektuje právo účastníků ukončit svoji účast ve výzkumné studii kdykoli v průběhu, aniž by toto ukončení mělo negativní vliv na jejich léčbu.
- (e) Výzkumník udělá vše potřebné pro to, aby osobní údaje, které získá v rámci výzkumného projektu, byly využity pro jiný účel než výzkumný. Výjimkou jsou případy bezprostředního ohrožení zdraví účastníků výzkumu nebo ostatních lidí, které by z takového zneprístupnění plynuly (viz článek 3).

Článek 9: Finanční vyrovnání

Ve věci finančního vyrovnání za dramaterapeutické služby postupuje dramaterapeut vždy korektně a transparentně.

- (a) Dramaterapeut se s klienty, třetími osobami, které jsou plátcí, nebo s osobami v supervizi dohodne na finančním vyrovnání předem.
- (b) Dramaterapeut nenabízí ani nebere peníze za intervizi.
- (c) Změny v platbách za služby související s výkonem dramaterapie jsou vázány smlouvou mezi dramaterapeutem a plátcem.

Článek 10: Dramaterapeut vykonávající soukromou praxi

Terapeut, který je Garantovaný člen ADCR a provozuje dramaterapeutickou soukromou praxi, je odpovědný za poskytování dramaterapeutických služeb přímo klientům, kteří tyto služby platí, nebo platícím prostřednictvím pojišťovny nebo jiných institucí.

- (a) Terapeut provozující soukromou praxi dramaterapie poskytuje dramaterapeutické služby v prostředí, které je bezpečné a funkční.
- (b) Při příjmu upřesní systém plateb za služby, rozvrh plateb, rozvrh terapeutických sezení a informace týkající se hranic důvěrnosti v terapeutickém vztahu a případné povinnosti tyto hranice překročit.
- (c) Dramaterapeut provozující soukromou praxi konzultuje s odborným lékařem nebo psychologem v případech, které takový odborný posudek, případně medikaci vyžadují.
- (d) Dramaterapeut provozující soukromou praxi se musí řídit platnými zákony, které se týkají samostatného poskytování psychiatrické/psychologické péče .
- (e) Dramaterapeut provozující soukromou praxi přizpůsobí obsah své činnosti rozsahu svého výcviku. Dramaterapeut o sobě neprohlašuje, že jeho odborná kvalifikace je vyšší než ta, které skutečně dosáhl.
- (f) Terapeut provozující soukromou praxi dramaterapie ukončí péči tehdy, když klient dosáhl daných cílů a plánů a další dramaterapeutické služby už nejsou pro klienta náležitě prospěšné.
- (g) Terapeut provozující soukromou praxi dramaterapie ukončí poskytování svých služeb klientovi dle podmínek vzájemné dohody.
- (h) Při ukončení terapeutického vztahu vyhotoví dramaterapeut provozující soukromou praxi doklad o ukončení terapie, nebo předání, případně doporučení k další odborné péči.

Asociace Dramaterapeutů České republiky

Při tvorbě tohoto dokumentu byly použity materiály: **Code of Ethics NADT** (National Association of Dramatherapy /USA /), **Code of Practice BADTh** (British Association of Dramatherapy), **Etický kodex ČAA** (Česká Arteterapeutická Asociace), **Etický kodex SPČR** (Sociálních pracovníků ČR), **Mezinárodní kodex výzkumu trhu a sociálního výzkumu** (ICC/ESOMAR).